

Зорица Кубуровић

ШКОЛА ЗА ВИДЕ

Ново, проширено издање

Copyright © 1996, Зорица Кубуровић
Copyright © 2011 овог издања, ЛАГУНА
Илустровала: Босиљка Кићевац
Иницијали и вињете: Ведрана Авдаловић

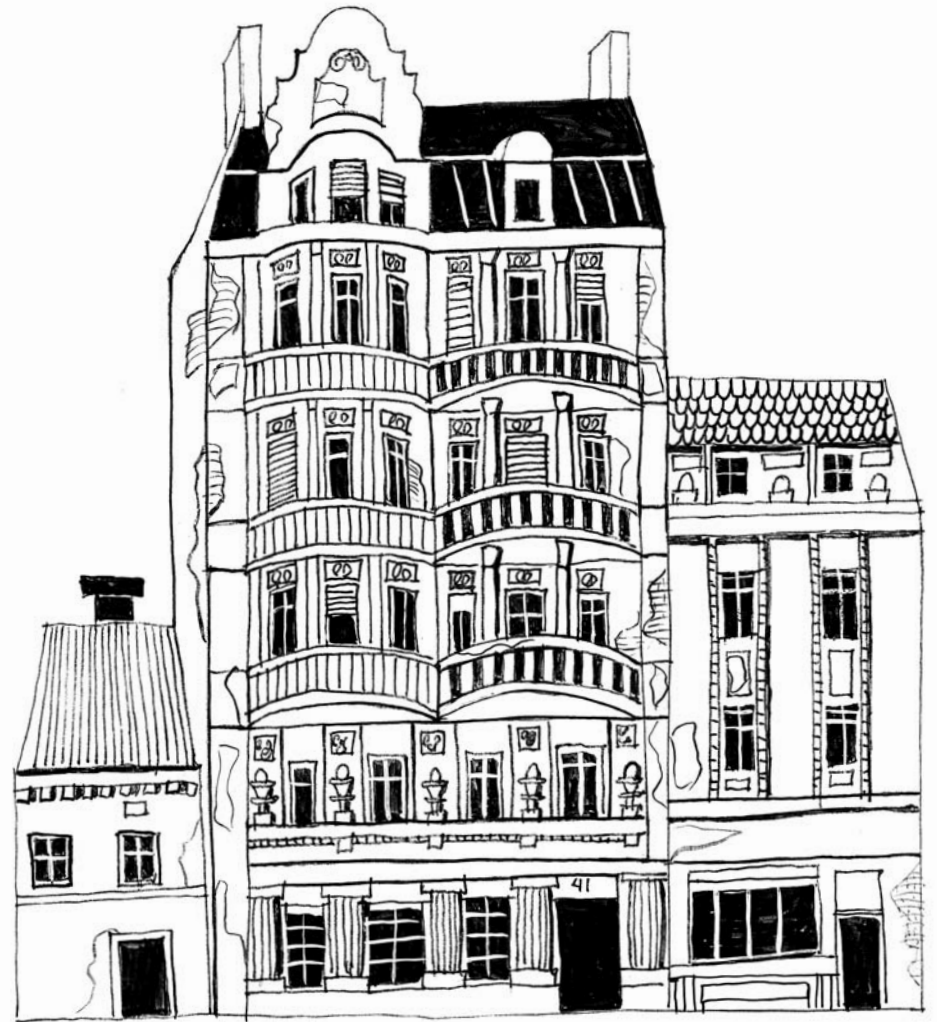
Ведрани,
мојој ћерки о којој сам сањала,
родила је, научила да види лепоту
и послала је у свет.

САДРЖАЈ

I ДЕО	
Пут	9
II ДЕО	
Вилинско царство	75
III ДЕО	
Повратак	257

І ДЕО
ПУТ

ао и увек петком око девет часова пре подне, госпођа Маријана је простирала мокре кошуљице својих кћери и смешила се сопственим тајним мислима. Ведрић и Светлић су се за то време потукле око плишаног медведа. Маријана уђе у собу, сваку чвркну по глави и баци меду на орман. Светлић заплака и ухвати је за руку. Ведрић се страшно намргоди и рече претећи:

– Да ме више никад ниси тако зверски ударила!

Претворићу те у жабу!

– Крастачу?

– Видећеш ти! Само ћеш да крекећеш по цео дан!

Госпођа Маријана се одмах претвори у крастачу.

– Мама! Где си? – врисну Ведрић.

Светлић заплака.

– Кре! – огласи се госпођа Маријана мирно.

– Мамице! – викну Ведрић, већ прилично љута. –

Сместа се уозбиљи! Светлић се плаши.

– Кре! – рече госпођа Маријана и одскакута у купатило.

Ведрић и Светлић отрчаше за њом.

– Мамице, шалила сам се! Хајде, престани да се играш! – рече Ведрић забринуто.

– Не играм се – закрекета госпођа Маријана. – Баш ми се свиђа да останем жаба.

Кре! – и она у скоку прогута неопрезну муву.

– Не! Јао, мамааа! – расплака се Ведрић, потпуно очајна.

Светлић узе жабу у наручје.

– Не бој се – рече јој нежно – ја ћу да те чувам.

– Ја ћу да је чувам! То је моја мама! – викну Ведрић. – Ја сам је претворила у жабу!

– Моја је, ја сам је прва узела!

Ведрић прилично вешто зграби госпођу Маријану за ногу, али је Светлић угризе и однесе жабу у децју собу.

– Мама – замоли Ведрић тужно, трчкајући за сестром – шта да урадим да опет личиш на себе? Немој да се љутиш.

– Не љутим се – закрекета госпођа Маријана, искочи из Светлићевих руку и преврну се преко главе. – Само вас слушам. Страшно сте размажене. И невоспитане.

– Нисмо – рече Светлић умиљато. – Нас сви хвале. А тебе су звали из наше школе, да те изгрде.

Жаба се сместа претворила у госпођу Маријану.

– Нико ме није грдио – рече она строго. – Само су ме молили да објасним порекло једнорога и зашто сам га послала с вама у школу.

– И зашто си га послала? Да би нас чувао на пешачком прелазу! Мама, једнорог није семафор! Направила си читаву збрку у биологији. Не знам шта ти је то требало – рече Светлић прекорно.

– Не знаш? – уозбиљи се Маријана. – А ти, Ведрићу? Да ли ти знаш?

Ведрић је прилично безвољно везивала пертлу на патици.

– Ни ја не знам шта ти је. Стално се трудиш да нам покажеш да постоји оно што не постоји. Претвараш се у којешта. Измишљаш невероватне приче. Питала сам у школи и ничија мајка се тако не понаша.

Госпођа Маријана се ћутећи врати у своју собу и усуну воду биљкама. Оне зашумише врло чујно, али она на то не обрати пажњу, већ се замишљено окрете телефону. Слушалица оклевајући допуза до ње. Госпођа Маријана замоли да позову њеног мужа.

– Драги – шапну нежно – дошло је време о коме сам ти говорила. Оне ће сада све сазнати. Видећемо се на ручку. Воли нас.

Ведрић и Светлић се за њом увукоше у собу.

– Идемо на пут – рече им госпођа Маријана и извади из ормана два мала кофера. – Узмите.

Ведрић узне зелени, Светлић жути.

– Куда идемо? Колико ћемо остати? Шта да понесемо? А играчке? А књиге? Ко ће да чува кућу? А тата? Шта је у коферима? Зашто се не отварају?

Госпођа Маријана седе у фотељу и осмехну се стрпљиво:

– Пре него што кренемо на пут, испричаћу вам једну причу, потпуно истиниту, као што су, уосталом, истините све приче.

– Хајде! – рече Ведрић и скочи у фотељу.

Светлић се смести крај ње.

– То је прича о вилинској принцези... – поче госпођа Маријана.

– Нећу о вилама. Знаш и сама да не постоје – рече поучно Ведрић.

Госпођа Маријана стрпљиво уздахну.

– То је прича о мени. Може бити да ја не постојим (ко, уосталом, може бити сигуран?), али хтела сам да вам испричам причу о мом оцу Краљу Вилењака, о мојој мајци Краљици Магичних Ствари, и о мени, вилинској принцези Маријани.

– Причај – рече Светлић сањалачки.

– Значи – рече Ведрић – твој отац није капетан брода који са женом и ћерком плови по далеким рекама? Његов брод смо сваког јутра очекивале у пристаништу. Желеле смо да нас поведе са собом. И плашиле смо се што се не појављује. Је ли то он?

– Да – рече Маријана тихо – то је, у неку руку, он.

– А ти си, као, вилинска принцеза?

– Ћути! – рече Светлић. – Причај ми, молим те.

Госпођа Маријана их је посматрала неколико тренутака. Затим рече замишљено:

– Никад не бих поверовала да је свет ствари, свет опсена, толико моћан. Моје девојчице мисле да постоји само оно што виде, опипају и израчунају! Свет је много сложенији, малене. И у таквом свету, у једном сасвим другом времену од овога у коме смо данас, живео је један усамљени Краљ Вилењака. Имао је све што је хтео, али је био сувише прозиран да би га ма шта збиља радовало.

– Шта? – рече Ведрић. – О чему говориш?

– Дошао је до извесног степена савршенства кад вилењаци губе моћ, јер престају да желе. Тада је, гледајући људе, тако смртне и глупаве, покушао да замисли шта их то чини срећнима и несрећнима, зашто без престанка желе за себе ствари, догађаје, друге људе. Претворио се у човека. Научио је да ради, да се смеје, да се плаши, да чак жали друге људе (што је за вилењаке невероватно тешко), али није научио нешто што су сви људи знали: није научио да воли ствари. Предмети су за њега били безначајни. Пролазио је око њих и кроз њих, не примећујући да постоје. То је љутило предмете, јер су и они, као и све на свету, вредни поштовања. Једног дана Краљица Магичних Ствари одлучи да пође у Свет људи и да казни ту дрскост.

– Мамице – рече Ведрић уплашено – је ли она била као неки орман?

– Не, али могла је да буде орман и ма шта. Она је била моћна земаљска вила и имала је власт над сваким предметом.

- Је ли била лепа?
- Могла је да узме на себе обличје најлепше жене, а била је врло лепа чак и за вилу.
- А како је стварно изгледала?
- Госпођа Маријана погледа ћерке у недоумици.
- Кад научите да гледате, видећете да су сва жива бића нека врста светлости. Моја мајка је изгледала као ружичаста сјајна магла. Рецимо, као снажна ружичаста магла која ти уништи живот ако покушаш да је потчиниш, или те усрећи ако је само волиш.
- Не разумем – рече Ведрић.
- Краљица Магичних Ствари је имала милионе робова међу људима. Она их је зачаравала лепим стварима. Говорила им је како би били срећни да их имају, како би били моћни међу људима, вредни љубави и поштовања. Људи су продавали време свог живота да би се домогли Магичних ствари.
- Шта су то Магичне ствари?
- То је оно што ти се чини најлепше, до чега ти је највише стало, од чега не можеш да се растанеш. Све може да буде Магична ствар.
- Хоћу сок! – рече Ведрић зевајући.
- Ведрић је страшно и највише на свету волела приче. Али ова јој се чинила предугачка, и неразумљива. Скоро да је заспала. И Светлић се наслонила на њу, и напола спустила дуге трепавице.
- И шта је онда било?
- Мој отац је одмах приметио да је она вила, иако је никад раније није видео. Очарале су га њена снага и упорност да га уништи. Она њега није препознала, јер је његово прерушавање било потпуно.

Настанила се у његовој близини и неколико пута му спасла живот. Једном га је извукла из запаљене зграде, други пут излечила од отроване хране, трећи пут спасла од бесног пса. Наравно, она је запалила зграду, отровала храну, намамила бесно псето, а све да би сломила урођену људску опрезност. Отац се правио да јој је бескрајно захвалан. Краљица Магичних Ствари се правила да је јако заљубљена у њега, али да има прохтеве: хтела је да јој он купи прстен, хаљину, кућу, да би од њега направила роба који живи за Магичну ствар. Чак се и удала за њега по свим људским прописима. Он јој је незаинтересовано давао све што је тражила. Уопште није придавао важност стварима. Краљица Магичних Ствари је ускоро открила да он краде поклоне за њу.

Ведрић се разбуди.

– Шта! – рече разочарано. – Био је, значи, лопов?

– Био је Краљ Вилењака, схваташ? Стварао је помоћу чаролија све што је она желела, а њој се чинило да краде. Радио је за храну, одећу и обућу, јер је мислио да је то часно за човека, али није му ни на крај памети падало да ради да би задовољио прохтеве размажене виле. Видевши да не може да га покори, Краљица Магичних Ствари је решила да га убије. Пријавила га је властима као лопова. Време у коме су живели било је сурово, лопове су без много премишљања вешали. Када су стражари дошли по њега, Краљ Вилењака их је претворио у сунцокрете. Затим је прилично измлатио Краљицу Магичних Ствари.

– Тако јој и треба! – шапну Светлић, дремајући.

– Ништа не схваташ! – насмеја се и госпођа Маријана. – Он јој уопште није замерао што је хтела да га убије. Није је кажњавао, само се шалио. Понео се према њој као да је обична жена, пошто је и она хтела да га се реши као да је обичан мушкарац. Пошто је била вила, морала је да примети да се послужио чаролијама да би се спасао. И да га је изгрдила, полила водом, отишла од куће, или ма шта друго, значило би да је схватила да је он вилењак, да је прихватила шалу и да наставља да се игра.

Али је Краљица Магичних Ствари била сувише охола да би видела оно што би видела и најшашавија дријада из њене пратње. Никад она не би допустила да се ма ко с њом шали! Тако се наљутила да је хтела муњом да убије Краља Вилењака. Тада је он попримио свој пређашњи облик и одузео Краљици Магичних Ствари све моћи које су јој до тада припадале. Постала је смртна жена.

Ви сте одувек расле као девојчице и немате појма како је страшно вили кад остане без вилинских моћи. У вилинском свету нико не мисли на храну, одећу, обућу. Новац нема вредност. Чак и кад се нађу међу људима, виле и вилењаци могу да добију све што пожелеле. Замислите сад моју мајку, која је од Краљице Магичних Ствари постала госпа Марта, која ништа није имала и ништа није знала да ради, а морала је да се храни и да се облачи и да трпи да јој заповедају немоћна људска бића. Радиле је најтеже послове у богаташким кућама за бедну надницу и од тога је живела. Њене беле руке су огрубеле од рада. Нико више није чуо њен смех. Али, истини за вољу, никад је нико није видео ни да плаче. Неде-

љом је продавала на пијаци ушећерено воће и руже (њен властити изум) и од тога успевала да се пристojно обуче.

Видевши да је казна није сломила, а сломила би скоро сваку вилу на њеном месту, Краљ Вилењака јој је дошао у посету. Дивио се њеном духу. Био је необично благ. Волео је време проведено с њом у кућици на брегу. Надао се да ју је патња научила да саосећа са људима и да јој је срце спремно да воли. Он сам је осетио љубав за то тврдокорно биће. Говорио јој је о томе. Она је била мирна као буба у јесен, покорна као верна жена у Свету људи. Скувала му је ручак и понудила га вином. У вино је кришом сипала чаробни

напитак вештице Маргерите, који је требало да му одузме снагу. Наравно, нешто такво није могло да промакне Краљу. Срушио се на под зовући у помоћ, као да му је изненада позлило. Марта је покушала да га докрајчи.

Светлић се сакри иза јастучета.

– То је страшно! Каква је то прича?

– Видећи да она још не уме да прашта, да јој је срце хладно и непробуђено за љубав, Краљ Вилењака јој је одредио још тежу казну. Морала је да роди дете, његово дете.

Сада чак ни вештица Маргерита, плашећи се Краља Вилењака, није хтела да јој помогне. Госпођа Марта је радила и стењала, проклињала и до изнемоглости гладовала, али није могла да се реши детета. Скакала је са стене, али је само уганула ногу и тако саката морала да продаје ушећерене руже. Чинило јој се да чује у висинама смех Краља Вилењака.

– Зашто је била тако зла? – упита Ведрић кроз сузе.

– Уопште није била зла, само није знала да воли. Нико није изазвао њену љубав. Била јој је важна само моћ. Чак и кад је остала без вилинске моћи, развила је једну другу моћ, необично важну међу људима – била је лепа и мудра. Сви су је поштовали. Сада је, са доласком детета, изгубила и лепоту. Презирали су је, јер се није знало ко је детету отац. Називали су је ружним именима, деца су је гађала каменицама, нико је више није примао у кућу. Родила је у страшним мукама. Вештица Маргерита

јој је помогла да се породи и она је дала име детету. Које?

– Које? – понови Ведрић, очију разрогачених од страха.

– Маријана. То сам била ја.

– Када се све то дешавало? – упита Светлић изнемогло.

– Ти си ћерка те краљице? Ама, шта ти је? – рече Ведрић изнемогло, али је госпођа Маријана прешла преко тога.

– Три дана ме није узимала на груди. Вештица Маргерита би ми ту и тамо дала воде и шећер завијен у крпе да сисам. И она се плашила Краља Вилењака, иначе би ме вероватно убила. Четвртог дана су моју мајку толико болеле груди да ми је морала дати да сисам. Прилепила сам се за њу као крпел и више нисам хтела да се одмакнем од ње. Толико сам урлала кад би ме и на трен оставила да су је пролазници опомињали да ме узме. Сашила је носиљку од мараме и тако ме вукла кад је радила у пољу а кад сам проходала, сашила ми је хаљиницу од црвеног памука, она, која до тада никад није држала иглу. Хаљиница је била дивна и људи су застајали да ме гледају. Мајка и ја смо поново задобијале поверење.

Понекад смо заједно седеле и зуриле у облаке. Или у земљу. Или у стене. Нарочито у реку. Питала сам је о оцу. Она ми је казала да је он Краљ Вилењака. Ја сам јој веровала, јер Марта никад није лагала. А да сам вила, то сам ионако знала. Дешавале су ми се чудне ствари, прво у сну, а затим бих научила да њима овладам и на јави. Тако сам научила